

แนวทางพัฒนาการฝึกอาชีพผู้ต้องขังกรณีศึกษาจังหวัดอ่างทอง

Guidelines for Occupational Training Development for Prisoners: A Case Study of Ang Thong Provincial Prison

ชัชมงคล ไชยพงศ์¹

วันรับ: 11 กรกฎาคม 2566 วันแก้ไข: 18 สิงหาคม 2566 ยอมรับ: 21 กันยายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ได้แก่ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง และเพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง สำหรับขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำและถูกคุมขัง ในเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ในช่วงระหว่างปี 2564 – 2565 จำนวน 15 คน และนักทฤษฎีอาชญาวิทยาที่มีประสบการณ์การทำงานในเรือนจำอ่างทอง 3 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 18 คน ระเบียบวิธีวิจัยนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากผลการทบทวนประเด็นสำคัญในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์วิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง ได้แก่ 1) โครงการการฝึกอาชีพมีไม่หลากหลาย 2) ไม่ได้มีโอกาสนำไปใช้จริง 3) ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน 4) ไม่สามารถนำมาเป็นรายได้หลักได้ 5) การยอมรับและให้ออกาสมากขึ้น แต่ขึ้นอยู่กับประพฤติกรรมคนแต่ละคน 6) ด้านงบประมาณและวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ มีไม่เพียงพอ หรือล้าสมัย สำหรับข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้แก่ 1) ควรฝึกอบรมโครงการที่สินค้าผลผลิตมีความต้องการของตลาด 2) ควรเชิญบุคคลภายนอกที่ประกอบอาชีพโดยตรง ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์มาฝึกอบรม 3) ควรจัดให้มีการฝึกอบรมที่หลากหลาย 4) ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประสานงานอย่างบูรณาการ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปนั้นควรมีการศึกษาการขอบเขตการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำอ่างทอง กรณีศึกษาในเรือนจำอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา และ นำมาหาแนวทางแก้ไข และพัฒนา ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการบูรณาการการดำเนินงาน เชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การฝึกอาชีพผู้ต้องขัง, ผู้ต้องขังหรือ นักโทษ, อาชญากรรม

¹หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม, คณะอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต (ผู้ประพันธ์บทความ)

Abstract

This research is qualitative research with two objectives: to study problems and obstacles in occupational training for inmates, a case study in Ang Thong Provincial Prison, and to propose guidelines for developing occupational training for inmates, a case study in Ang Thong Provincial Prison. As for the scope of the important informants in this research are inmates who are repeat offenders and are incarcerated in Ang Thong Provincial Prison Between 2021 and 2022, 15 people and 3 penologists with experience working in Ang Thong Prison for more than 3 years, totaling 18 people. This research methodology was a semi-structured interview. (Semi-structured interviews) to be used for in-depth interviews that the researcher developed from the results of reviewing important issues in related research and analyze the data by means of content analysis.

In conclusion, according to the research objectives, it was found that Problems and obstacles in vocational training of inmates, a case study of Ang Thong Provincial Prison, are as follows: 1) There are not many vocational training programs. 2) Didn't have a chance to actually use it. 3) Not in line with the needs of the labor market. 4) Unable to use as a main income. 5) Recognition and giving more opportunities but it depends on the behavior of each person. 6. In terms of budget and materials, equipment, tools are insufficient or outdated. In team of other suggestions, including: 1) Should train projects that produce products with market demand. 2) Should invite outsiders who work directly with expertise and experience to train. 3) Should provide a variety of training. 4) There should be relevant agencies to coordinate and integrate and suggestions for further research should be a study of the scope of occupational training of inmates, a case study of Ang Thong Prison. Case studies in other prisons to compare the results of the study and find solutions and develop together to achieve operational integration, effective policy and operation for real benefits.

Keywords: Occupational Training for Inmates, Inmates or Prisoners, Crime

1. บทนำ

อ้างอิงสถิติจำนวนผู้ต้องขังจาก World Prison Brief (WPB) จัดทำโดย ICPR (สถาบันวิจัยนโยบายอาชญากรรมและความยุติธรรม) แห่ง Birkbeck, University of London เมื่อเดือนมิถุนายน ปี 2021 ที่ผ่านมา นั้น พบว่าประเทศไทยมีจำนวนผู้ต้องขัง 309,282 คน (อันดับ 6 ของโลก อันดับ 3 ของทวีปเอเชีย รองจากประเทศจีนและประเทศอินเดีย) และผู้ต้องขังส่วนใหญ่ที่มีจำนวนมากเกินจนส่งผลต่อความจุที่เรือนจำสามารถรองรับได้ มักมาจากความผิดคดียาเสพติด โดยนายวันชัย รุจนวงศ์ อดีตอธิบดีอัยการและอดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ได้กล่าวว่า “ผู้ต้องขังกลุ่มใหญ่ที่สุด” ที่กลายมาเป็นปัญหาคนล้นคุก คือ “ผู้ต้องขังคดียาเสพติด” มีอยู่ถึงประมาณร้อยละ 80 ของผู้ต้องขังทั้งหมดในเรือนจำ (หรือคิดเป็นจำนวนมากกว่า 2.5 แสนคน) ที่สำคัญ คือ มีการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ถูกจับกุมด้วยการครอบครองยาเสพติดเพียงเล็กน้อย และส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้ค้ารายย่อย สาเหตุที่มีแต่ผู้ค้ารายย่อยที่ถูกจับกุมส่วนหนึ่งมาจากการกำหนดอัตราโทษสูง ทำให้ผู้ค้ารายย่อยต้องโทษจำคุกทั้งหมด ทำให้มีการตั้งคำถามถึงนโยบายว่าถูกต้องหรือไม่เพราะแทนที่คนกลุ่มนี้จะถูกส่งไปเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา ค่อย ๆ ทำให้เลิกใช้อย่างเป็นมีกระบวนการ พร้อม ๆ ทั้งมีการรองรับโดยหาอาชีพทางเลือกอื่น ๆ ในขณะที่เดียวกันนโยบายกลับทำให้คนกลุ่มนี้เมื่อถูกส่งเข้าคุก กลายเป็นผู้ที่มีประวัติอาชญากร ออกไปประกอบอาชีพใหม่

ไม่ได้ ไม่ได้รับการรักษาฟื้นฟู ถูกสังคมรังเกียจ ไม่ได้รับโอกาสจากสังคม จนต้องกลับมาสู่วังวนของ ขบวนการยาเสพติดท้ายที่สุดต้องกลับเข้าสู่เรือนจำอีก (ผู้จัดการออนไลน์, 2564)

กรมราชทัณฑ์ซึ่งอยู่ภายใต้กระทรวงยุติธรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานเพื่อในแผนงาน สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ มีการกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในควบคุมดูแลตาม อำนาจหน้าที่ของกรมโดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กรพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูฟื้นฟู ผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรมให้กลับมาเป็น พลเมืองดีมีสุขภาพกายและจิตที่ดีไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการ ประกอบอาชีพสุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ 1. ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตาม กฎหมายโดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 2. กำหนด แนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามอำนาจและหน้าที่ของกรมให้ สอดคล้องกับกฎหมายระเบียบข้อบังคับนโยบายของกระทรวงหลักอาชีวศึกษาและหลักทัณฑ์วิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ องค์การสหประชาชาติ 3. ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ใน ความควบคุมหรือดูแลตามอำนาจหน้าที่ของกรม 4. พัฒนาระบบรูปแบบมาตรการหลักเกณฑ์ มาตรฐานวิธีการปฏิบัติและการปฏิบัติต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวเพื่อรอ การพิสูจน์ในสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด 5. ปฏิบัติการอื่นใดตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ของกรมตามที่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

และหนึ่งในการกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์กรมราชทัณฑ์มีการกิจเกี่ยวกับการ ควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในควบคุมดูแลตามอำนาจหน้าที่ของกรมโดย มุ่งพัฒนาเป็นองค์กรพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูฟื้นฟูผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความ ควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรมให้กลับมาเป็นพลเมืองดีมีสุขภาพกายและจิตที่ดีไม่ หวนกลับมากระทำผิดซ้ำได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพสุจริต และสามารถ ดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ จึงได้มีการจัดให้เกิดการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มทักษะให้กับผู้ต้องขัง เนื่องจากสาเหตุหลักของการกระทำผิดซ้ำมีมากมายหลายอย่าง โดยอาจสามารถแบ่งออกเป็น 3 สาเหตุ คือ สาเหตุส่วนบุคคล ได้แก่ กระทำผิดซ้ำเพราะ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ถูกทำร้าย มีปมด้อยทางด้านร่างกาย ยับยั้งความต้องการของตัวเองไม่ได้ ไม่เกรงกลัวที่จะเข้าคุกอีก ติดการพนัน ต้องการหาประสบการณ์ หวังผลประโยชน์ต่อตนเอง ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ขาดการศึกษา สาเหตุด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่กระทำผิดซ้ำ เพราะครอบครัวมีฐานะที่ยากจน คนในครอบครัวชักนำ อาศัยอยู่ในชุมชนที่เกิดอาชญากรรม บ่อยครั้ง ถูกสังคมตีตราว่าเคยติดคุกมาก่อน ได้เรียนรู้วิธีทำความผิดจากเพื่อนที่เคยติดคุก ถูกเพื่อนชักชวน ต้องการเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน คิดว่าเป็นงานที่มีเครือข่ายอยู่แล้ว ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนเกี่ยวข้อง และสุดท้ายสาเหตุด้านจิตวิทยา ได้แก่ กระทำผิดซ้ำเพราะต้องการประชดชีวิต ต้องการท้าทายกฎหมายหรือการถูกจับกุม บรรทัด ฐานคิดว่าไม่ใช่สิ่งผิด คิดว่าจะได้รับการยอมรับจากเพื่อนที่ทำความผิด ได้รับการอบรมสั่งสอนมา ในทางที่ผิด มีปัญหา ทางจิต ความเคยชินประพฤติดังนั้นเป็นนิสัย ต้องการแก้แค้น ภูมิใจโดยต้องการ ชื่อเสียงที่ยิ่งใหญ่ (อัครกร รองศักดิ์, 2563)

ทั้งนี้หากมีการกำหนดแนวทางพัฒนาการฝึกอาชีพผู้ต้องขังที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ จะเป็นหนึ่งปัจจัยที่สามารถลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำได้อีกด้วย จำนวนของผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ นั้นยังคงมีอัตราที่ค่อนข้างสูง ซึ่งกรมราชทัณฑ์มีความพยายามเป็นอย่างยิ่งที่จะลดจำนวนผู้ต้องขัง พร้อมทั้งสร้างโอกาสและคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ต้องขังโดยกรมราชทัณฑ์มีส่วนฝึกวิชาชีพและ ส่งเสริมทักษะการทำงาน กองพัฒนาพฤติกรรมนิสัยมีหน้าที่ส่งเสริมให้เรือนจำดำเนินการฝึกวิชาชีพ ผู้ต้องขังตามความถนัด และความต้องการของผู้ต้องขังและตลาดแรงงาน สนับสนุนเงินทุนพัฒนา พฤติกรรมนิสัย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการฝึกวิชาชีพและสนับสนุนปัจจัยการผลิต พัฒนารูปแบบ

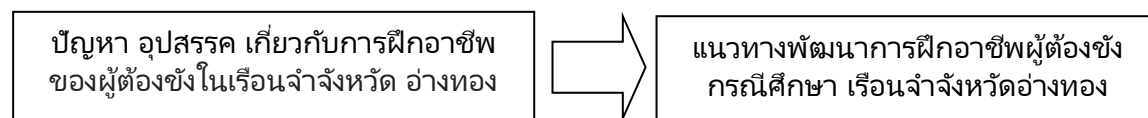
ผลิตภัณฑ์ จัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง เพื่อฝึกทักษะ ความรู้ความชำนาญให้แก่ผู้ต้องขัง (พงษ์ศักดิ์ บัณฑิตา, ม.ป.ป.) ถึงแม้ว่ากรมราชทัณฑ์มีความพยายามฝึกวิชาชีพและส่งเสริมทักษะการทำงานแต่ยังมีการกระทำผิดซ้ำเกิดขึ้นทำให้เกิดประเด็นคำถามว่าการฝึกวิชาชีพและส่งเสริมทักษะสามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้ต้องขังเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตหลังได้รับการปล่อยตัวได้จริงและเพียงพอหรือไม่

จากทั้งหมดที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการฝึกอบรมผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดอ่างทองเนื่องจากมีโครงการฝึกอบรมที่หลากหลายเพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค เพื่อหาแนวทางพัฒนาการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษาเรือนจำจังหวัดอ่างทอง เพื่อลดปัญหาการเกิดก่ออาชญากรรมซ้ำและสร้างโอกาสให้กับผู้ต้องขังในการกลับคืนสู่สังคมมีอาชีพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก มีความสามารถทักษะในการทำงานตามสาขาอาชีพตามความต้องการของผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาระยะยาว เพื่อให้ตอบโจทย์งานของราชทัณฑ์ในการระงับการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังให้มีความรับผิดชอบตนเองและกลับตัวเป็นพลเมืองดีของสังคม เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง

3. ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ทบทวนวรรณกรรม

4.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรมวิทยา คือการศึกษาเกี่ยวกับอาชญากรรม ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุ แรงจูงใจ และปัจจัยในการทำความผิดอาชญาวิทยามีสมมติฐานว่า ถ้าเราเข้าใจถึงสาเหตุที่เกิดขึ้น เราก็จะสามารถตรวจวัด รวมถึงควบคุมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้คนได้โดยใช้ปัจจัยต่างๆ ที่เราเรียนรู้จากสาเหตุการทำความผิด ตลอดจนโฟกัสความสนใจไปที่ผู้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม อันนี้เป็นเป้าหมายใหญ่ๆ ซึ่งเป็นสาขาอันหนึ่งของสังคมวิทยา ซึ่งต่อมาได้มีการเพิ่มเรื่องกระบวนการยุติธรรมเข้าไปด้วย (ธัญวัฒน์ อภิภูม, 2560) ซึ่งมี 2 แนวคิดคือแนวคิดของสำนักดั้งเดิม โดย Cesare Beccaria และแนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School)

1. ทฤษฎีความผูกพันทางสังคม (Social Bond Theory) ตั้งอยู่บนสมมติฐานพื้นฐานที่ว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์มีแนวโน้มที่จะกระทำผิด คำถามที่น่าสนใจสำหรับเขาคือสิ่งที่ป้องกันไม่ให้ผู้คนเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐาน ทราวิส เฮิร์สชสันนิษฐานว่ายิ่งระดับการควบคุมทางสังคมแข็งแกร่งขึ้นและเครือข่ายความผูกพันทางสังคมที่แน่นแฟ้นมากขึ้นเท่าใด ผู้คนก็มีแนวโน้มที่จะประพฤติตนตามมาตรฐานมากขึ้นเท่านั้น โดยทฤษฎีนี้มี 4 ประเภท คือแนวคิดเพื่อฟื้นฟูผู้ต้องขังกลับสู่สังคม คือ ความผูกพัน (Attachment) ข้อผูกมัด (Commitment) การเข้าร่วม (Involvement) ความเชื่อ (Belief)

2. ทฤษฎีการลงโทษในทางอาญา ทฤษฎีการลงโทษในทางอาญาเป็นสิ่งที่มีความเก่าแก่และได้มีการพัฒนาเรื่อยมาเพื่อใช้ในการลงโทษ ผู้กระทำความผิดทางอาญา ซึ่งนักกฎหมายและนักปรัชญาต่างอธิบายและให้ความเห็นที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในงานวิจัยนี้ขออธิบายทฤษฎีการลงโทษในทางอาญา ในแง่มุมของการลงโทษออกเป็น 2 ทฤษฎีคือ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้

แค้น ทดแทน (Retributive Theory) และทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory) (ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, 2564)

4.2 แนวคิดเพื่อฟื้นฟูผู้ต้องขังกลับสู่สังคม เพื่อไม่ต้องการให้กลับเข้ามาสู่วังวนเดิม โดยนำปัญหาจากสถิติที่ได้รับมาแก้ไขอย่างยั่งยืน โดนทางกรมราชทัณฑ์ได้มีโครงการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง น้อมนำโครงการพระราชทานฯ โคกหนองนาแห่งน้ำใจและความหวัง กรมราชทัณฑ์ เปลี่ยนคุกเป็นศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชา คั้นคนดี มีคุณค่าสู่สังคมอย่างยั่งยืนซึ่งได้เริ่มดำเนินโครงการฯ ขึ้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2563 ด้วยการสร้างต้นแบบ การเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ขนาดเล็กเพื่อนำไปปรับใช้ในทุกเงื่อนไขของพื้นที่ให้ผู้พ้นโทษสามารถพึ่งพาตนเอง ตลอดจนช่วยเหลือและแนะนำผู้ที่เดือดร้อนได้ภายหลัง และในส่วนของเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ได้จัดโครงการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ในระบบต้องโทษในหลายๆ รุ่น ต่อกันมา รวมไปถึงโครงการกิจกรรมค่ายวิถีพุทธรวมไปถึง จัดพิธีเปิดโปรแกรมการแก้ไขผู้ค้ายาเสพติด (ผู้ค้ารายย่อย) และโครงการอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดดังกล่าวและเพื่อลด ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ให้ได้รับการบำบัดฟื้นฟู เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ในการดำเนินการครั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากหลายหน่วยงานทั้งในภาครัฐ และเอกชนให้ความอนุเคราะห์เข้ามาเป็นวิทยากร รวมทั้งจัดส่งผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมเป็นอย่างดีซึ่งเมื่อได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ โดยมุ่งไปที่การปรับเปลี่ยนกระบวนความคิด หรือ Mindset ที่จะช่วยพัฒนาทักษะทัศนคติ รวมถึงพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ให้มีวินัย มีความรักต่อตนเองและผู้อื่น มีความสามัคคี และช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้ดี

จากการสำรวจข้อมูลผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง มีปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ ความไม่เท่าเทียม ดังนั้นปัญหาเหล่านี้จะสามารถถูกแก้ไขได้เบื้องต้นคือการที่ให้มีเงินในสังคม ให้มีความพร้อมในด้านทักษะชีวิตและอาชีพ รวมทั้งความพร้อมด้านจิตใจที่จะกลับคืนสู่สังคม โดยต้องควบคุมและแก้ไขไปพร้อม ๆ กัน หนึ่งในโครงการมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงที่ได้เข้าไปอบรมเป็นนักชกกาแพในเรือนจำ โดยมีผู้ต้องขังให้ความสนใจเป็นอย่างมาก จากการวิเคราะห์ผู้ต้องขังบางคนมีความสามารถบริหารจัดการได้ดี ถึงแม้จะชกกาแพไม่เก่ง นั้นแสดงถึงการค้นพบว่าผู้ต้องขังมีความสามารถอะไรหรือชอบทำอะไร ทำให้เค้าค้นพบตัวตนของตัวเองและนำไปสู่การพัฒนาต่อไปเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการพ้นโทษคือ โปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติ การดูแลสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต รวมถึงประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับด้านนอกเรือนจำ การสร้างงาน อาชีพและให้รายได้เพื่อส่งเสริมอาชีพที่แท้จริงเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษก็จะมีการทำ มีอาชีพที่มั่นคง มีที่พัก มีความมั่นคงทางการเงิน มีความมั่นใจในตัวเอง มีเพื่อนในสังคมและห่างไกลจากอาชกรรม (ไท วัฒนา, 2564)

ทั้งนี้ทางกรมราชทัณฑ์ได้จัดโครงการขับเคลื่อนศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE : Center for Assistance to Reintegration and Employment) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานและช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้หางานทำทั้งขณะต้องโทษในเรือนจำ และการนำความรู้จากการอบรมวิชาชีพไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ รวมทั้งเป็นศูนย์ประสานงานช่วยเหลือผู้พ้นโทษในด้านต่างๆ เพื่อดำเนินการตามนโยบาย ในการคืนคนดีสู่สังคม เพื่อให้ผู้พ้นโทษมีอาชีพ มีงานทำภายหลังพ้นโทษ สามารถช่วยเหลือตนเอง ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม และไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำโดยมีข้อมูลการเข้าใช้บริการศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (ผู้เข้าใช้บริการตั้งแต่ 1 ต.ค. 64 – 31 ส.ค. 65) สามารถลงทะเบียน ได้ที่ www.correct.go.th และสำหรับผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษ ผู้พ้นโทษ ญาติผู้ต้องขัง และประชาชนทั่วไปที่ต้องการหางาน หรือสนใจเข้าร่วมโครงการสามารถติดต่อศูนย์แคร์ CARE ณ เรือนจำในพื้นที่จังหวัดได้ (กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม, 2565)

4.3 แนวคิดเกี่ยวกับการกิจ อานาจ หน้าที่ ลักษณะงาน และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์ การกิจด้านการควบคุมดูแลและการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการพระราชทานต่าง ๆ รวมถึงการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล และของกระทรวงยุติธรรมให้เกิดผลเป็นรูปธรรมดังเช่นในปัจุบันประมาณที่ผ่านมาโดยจะเน้นนโยบาย

“ลดความแออัดในเรือนจำ ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ สร้างโอกาสกลับสู่สังคม พัฒนาสิทธิผู้ต้องขัง พัฒนาบุคลากร นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ แก้ไขปัญหาทุจริตในระบบราชทัณฑ์” เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย 5 ด้านสำคัญ คือ 1) ด้านการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 2) ด้านการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ 3) ด้านคุณภาพชีวิตของเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง 4) ด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล และ 5) ด้านการต่อต้านและป้องกันการทุจริต โดยกรมราชทัณฑ์จะปรับปรุงการทำงานแบบยุคดิจิทัลและนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้มากขึ้น ทั้งการฝึกอบรมและฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังผ่านระบบทางไกล รวมถึงการเร่งยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังมากขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มพื้นที่นอนของผู้ต้องขังจาก 1.2 ตารางเมตรต่อคน เป็น 1.6 ตารางเมตรต่อคน เพื่อบรรเทาปัญหาความแออัด การดูแลปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ เพิ่มกลไกช่วยเหลือและติดตามผู้พ้นโทษอย่างเป็นรูปธรรม กระทั่ง (กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม, 2566)

4.4 โครงการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์มีนโยบายโครงการฝึกอบรมทักษะอาชีพเพื่อทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานในเรือนจำ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้ผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำให้บุคคลเหล่านี้สามารถประกอบอาชีพสุจริตเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวหลังพ้นโทษได้ โดยไม่กลับมากระทำผิดซ้ำซึ่งการฝึกอบรมและทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานหลักสูตรตามความพร้อมของเรือนจำและทัณฑสถานสามารถขับเคลื่อนงานด้านการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังได้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงยุติธรรมด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพผู้พ้นโทษได้ เช่น (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

- 1) เรือนจำอ่างทองโครงการพระราชทานโคกหนองนาแห่งน้ำใจและความหวัง กรมราชทัณฑ์
- 2) โครงการส่งเสริมการฝึกวิชาชีพปลูกทุเรียน
- 3) โครงการเลี้ยงสุนัขเพื่อพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง
- 4) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ชนเพื่อพัฒนานิสัยผู้ต้องขัง
- 5) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ (โคขุน)
- 6) โครงการฝึกอาชีพด้านศาสตร์พยากรณ์ (โครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา)
- 7) อบรมหลักสูตรการฝึกอาชีพเสริม สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการทำงาน (โครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา)
- 8) โครงการพับถุง ถักแห เย็บรองเท้า งานช่างโยธาฯ
- 9) และอื่นๆ ในโครงการฝึกอบรมและทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานในหลักสูตรตามความพร้อมของเรือนจำ/ทัณฑสถาน

โครงการในการฝึกอบรมมีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ ส่วนฝึกอาชีพและพัฒนาผลิตภัณฑ์สำนักพัฒนานิสัย นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือในการส่งเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพ เพื่อคืนคนดีสู่สังคมในระบบงานภาคนิคมอุตสาหกรรม ระหว่างการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) กระทรวงอุตสาหกรรมกับ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ส่งเสริมให้มีการจ้างงานที่เป็นแรงงานผู้ต้องขัง ให้มีการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ

อย่างไรก็ดี ในการฝึกอาชีพจริงในเรือนจำจากคำบอกเล่าของอดีตนักโทษผู้ต้องขังที่สะท้อนปัญหาของโครงการฝึกอาชีพในเรือนจำว่าอาจใช้ไม่ได้จริงทั้งหมดเมื่อพ้นโทษออกมา (Kanittakul, 2022) ซึ่งปัญหาที่พบจากโครงการที่ภาครัฐจัดให้มีข้อมูลที่คล้ายกันคือ การฝึกอาชีพบางอย่างไม่สามารถนำไปต่อยอดได้จริง การที่ผู้ต้องขังไม่สามารถเลือกฝึกอาชีพที่ต้องการได้ ไม่มีเงินทุนที่จะไปประกอบอาชีพจริง แต่ในส่วนของเรือนจำจังหวัดอ่างทองนั้นได้จัดฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้แก่ผู้ต้องขัง หวังสร้างฝีมือฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษ เพื่อเป็นการคืนคนดีสู่สังคม 3 โครงการ ประกอบไปด้วย การซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าเบื้องต้น การอัดกรอบพลาสติกกันน้ำ และการทำผลิตภัณฑ์จากหวาย โดยได้รับความร่วมมือจากสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดอ่างทอง ในการจัดบุคลากรให้การอบรมมีวัตถุประสงค์เพื่อที่ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี

และใกล้ชิดกับโทษในการที่จะมีอาชีพติดตัว และสามารถสร้างงานสร้างอาชีพเพื่อที่ผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษออกไปจะกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดี และมีอาชีพไม่หันกลับไปกระทำความผิดอีก เป็นการคืนคนดีสู่สังคมตามนโยบายของรัฐบาล รวมไปถึงอีกโครงการคือแผนกเบเกอรี่ (ไทยรัฐออนไลน์, 2560)

4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากข้อมูลเบื้องต้นผู้ศึกษาวิจัยซึ่งเป็นหนึ่งในเจ้าพนักงานผู้ดูแลผู้ต้องขัง มีความตระหนักรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ถึงภารกิจ อำนาจหน้าที่ ลักษณะงาน และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์ ซึ่งจากที่ได้ศึกษามาจากหลายโครงการและหลายหน่วยงานที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการะกิจนี้ทำให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของแต่ละโครงการและยังไม่มีผู้ใดทำวิจัยในลักษณะนี้ ในเรือนจำจังหวัดอ่างทองจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง และได้สรุปงานวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ทำได้ดังนี้ (วิบูลย์ จันทรมณี และคณะ, 2563) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปูกระเบื้องพื้น : กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ในงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทัศนคติ โดยผลการวิจัย พบว่าภาพรวมผู้ต้องขังมีทัศนคติต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปูกระเบื้องพื้นอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่มีส่งผลให้ประสบผลสำเร็จคือนโยบายในการฝึกอบรมอาชีพสำหรับผู้ต้องขัง ส่วนปัญหาและอุปสรรคคือกฎหมายหรือระเบียบที่ยังไม่เอื้อ ส่วนข้อเสนอแนะแนวทาง คือควรเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการเข้ามาพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพหลังจากผู้ต้องขัง พ้นโทษ การฝึกอบรมอาชีพควรเน้นอาชีพเพื่อการมีงานทำเพื่อให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษจะสามารถดำเนินชีวิตอิสระได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยว่าด้วยการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอาชีพผู้ต้องขังพร้อมด้วยการเสนอแนะแนวทางพัฒนาการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง (ส่วนศูนย์บริหารข้อมูลตลาดแรงงานภาคเหนือ, 2562) เรื่อง บุคลิกภาพและทักษะทางอาชีพของผู้ใกล้ชิดกับโทษและความต้องการจ้างงานของนายจ้าง กรณีศึกษา : เรือนจำกลางลำปาง นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบุคลิกภาพและทักษะทางอาชีพของผู้ใกล้ชิด พ้นโทษ เนื่องด้วยบุคลิกภาพส่งผลต่อการพิจารณาในการจ้างงาน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้ต้องขังที่ใกล้ชิดกับโทษส่วนใหญ่ บุคลิกภาพแบบนิยมความจริง (R : Realistic Type) ชอบกิจกรรมที่ใช้แรงกายมากกว่า กิจกรรมที่ต้องคิดวิเคราะห์ ซึ่งทางภาครัฐได้มีการช่วยเหลือด้านการมีงานทำภายหลังพ้นโทษ ทำให้นายจ้างมีความยินดีจ้างงานผู้พ้นโทษ และมีแนวโน้มให้ความร่วมมือในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานหากรัฐมีมาตรการลดภาษีให้นายจ้าง (อริสา สารอง, 2562) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางชลบุรีที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูโดยการฝึกวิชาชีพ ซึ่งเป็นการเสนอแนะแนวทางว่าด้วยอายุ สภาพแวดล้อม เชาวนารีวรรณ์ และการบริหาร มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพของผู้ต้องขังส่วน (พนิดา นิลอรุณ, 2557) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์โครงการพัฒนาฝีมือแรงงานและส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ต้องขังโดยความร่วมมือระหว่างกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม และบริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด (มหาชน) สรุปผลที่ได้คือ อายุ เชาวนารีวรรณ์ ทัศนคติ การบริหารที่ดีหรือความพร้อมอย่างมีประสิทธิภาพในองค์กรจะส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพได้เพราะการบริหารส่งผลต่อการขับเคลื่อนให้สำเร็จ ส่วนปัจจัยที่ไม่สำเร็จคือ สภาพแวดล้อม ข้อจำกัด การได้รับโอกาส ซึ่งถือเป็นการเสนอแนะแนวทางพัฒนาการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง และเพื่อศึกษาและเสนอแนะทางพัฒนาปรับปรุงแก้ไข เพื่อคืนผู้ต้องขังกลับสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

5. ระเบียบวิธีวิจัย

5.1 รูปแบบการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษานี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือผู้ต้องขังอายุระหว่าง 20-40 ปี ที่กระทำผิดซ้ำ 3 ครั้งขึ้นไปและถูกคุมขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทองจำนวนทั้งสิ้น 15 คน ใช้การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือ ต้องเป็นผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ถูกคุมขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2564 – 2565 และเต็มใจเข้าร่วมการวิจัย และให้คำยินยอมด้วยวาจา (Verbal Consent) พร้อมทั้งจะเล่าถึงประสบการณ์ของตนเอง ให้ข้อมูลชัดเจนและละเอียดเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกกลุ่มหนึ่งคือ นักทฤษฎีวิทยาประจำเรือนจำอ่างทองที่มีประสบการณ์การทำงานในเรือนจำอ่างทอง 3 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 18 คน

5.2 การเก็บข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากผลการทบทวนประเด็นสำคัญในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ รูปแบบข้อคำถามแบบปิด (Close Ended Question) แบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ประกอบไปด้วยข้อคำถาม 8 ข้อ โดยสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง

ส่วนที่ 3 เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง

5.3 การพิทักษ์สิทธิอาสาสมัครในการวิจัย/จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

เกณฑ์การคัดเลือกคือ ต้องเป็นผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ถูกคุมขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ในช่วงระหว่างปีพ.ศ. 2564 – 2565 และเต็มใจเข้าร่วมการวิจัย และให้คำยินยอมด้วยวาจา (Verbal Consent)

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 โดยนำข้อมูลทั่วไปมาสรุป

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง เป็นการวิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการฝึกอาชีพผู้ต้องขังกรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปผลการวิจัย

6. ผลการวิจัย

ผลการวิจัย แนวทางพัฒนาการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง สามารถสรุปผลการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

6.1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำและถูกคุมขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทอง

ตาราง 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำและถูกคุมขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทอง

เพศ	จำนวน(คน)
เพศชาย	15
ผลรวม	15
อายุ	จำนวน(คน)
30-39 ปี	5
40-49 ปี	6
20-29 ปี	3
50 ปีขึ้นไป	1
ผลรวม	15

ตาราง 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำและถูกคุมขังในเรือนจำจังหวัดอ่างทอง (ต่อ)

วุฒิการศึกษา	จำนวน(คน)
มัธยมศึกษาปีที่ 3	13
ประถมศึกษาปีที่ 6	2
ผลรวม	15
อาชีพก่อนต้องโทษ	จำนวน(คน)
รับจ้างทั่วไป	7
ว่างงาน	5
เกษตรกร	1
ค้าขาย	1
ธุรกิจส่วนตัว	1
ผลรวม	15
สาเหตุการกระทำผิดซ้ำ	จำนวน(คน)
ไม่มีงานทำ ขาดรายได้	7
ต้องการเงินและทรัพย์สิน	4
ติดยาเสพติด	4
ผลรวม	15
จำนวนครั้งที่กระทำความผิดในทุกคดีความ	จำนวน(คน)
4 ครั้ง	15
ผลรวม	15
ปัจจุบันถูกจำคุกในคดีนี้มาแล้ว	จำนวน(คน)
1 – 5 ปี	12
ต่ำกว่า 1 ปี	3
ผลรวม	15

5.2 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสัมภาษณ์นักโทษทวิทยา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง จำนวน 3 ท่าน

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสัมภาษณ์นักโทษทวิทยา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง

ผู้ให้ข้อมูล หมายเลข	เพศ	อายุ
1	ชาย	48
2	หญิง	56
3	ชาย	53

5.3 ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง

1. การฝึกอาชีพไม่มีหลากหลาย นอกจากนั้นแบบในการทำเฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ ไม่เพียงพอ เพื่อส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ และหลากหลายเพิ่มขึ้น อีกทั้งไม่สามารถใช้ได้ใช้ไปประกอบอาชีพได้ในชีวิตจริง นอกจากนี้การฝึกวิชาชีพในการประกอบหัวไฟแช็กนั้น หลังจากพ้นโทษไปแล้ว ไม่สามารถจะนำความรู้ไปประกอบอาชีพนี้ได้

2. หลังจากที่ได้รับการฝึกอบรมโครงการฯ ไม่ได้มีโอกาสนำไปใช้จริง เนื่องจากขาดเงินทุนในการจ้างแรงงานมาทำเป็นอาชีพ และไม่มีประสบการณ์ในการฝึกวิชาชีพนี้เพียงพอ

ขาดความรู้เกี่ยวกับช่องทางจัดจำหน่าย นอกจากนี้การอบรมวิชาชีพในเรือนจำนั้น เป็นอาชีพที่มีรายได้น้อย นำมาประกอบเป็นอาชีพหลักเพื่อหารายได้หลักไม่ได้ และไม่ตรงกับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน

3. ไม่สามารถนำความรู้ ทักษะที่ได้เพิ่มความถนัดและความต้องการของตลาดแรงงาน หลังจากที่ได้รับการฝึกอบรมโครงการฯ เนื่องจากยังขาดประสบการณ์ ทำให้ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด และขาดความถนัดและเชี่ยวชาญ นอกจากนี้การติดอยู่ในเรือนจำเป็นเวลานาน ทำให้การพัฒนาฝีมืออาจไม่เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปนอกเรือนจำ

4. ไม่สามารถนำความรู้ ทักษะที่ได้ฝึกอบรมไปสร้างรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพดูแลตนเองและครอบครัว หลังพ้นโทษ ได้ เนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น ไม่สามารถนำมาเป็นรายได้หลักได้

5. การเป็นที่ยอมรับทางสังคม หลังจากพ้นโทษ มีความเป็นไปได้เนื่องจากสังคมที่เปลี่ยนไปทำให้เกิดการยอมรับและให้โอกาสมากขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับประเพณีของแต่ละบุคคล เช่นเดียวกันว่าจะเลือกกลับไปอยู่ในสังคมแบบไหน

6. ปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ มีไม่เพียงพอ หรือล้าสมัย ไม่พอกับจำนวนผู้ต้องขังที่เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้ผู้ต้องขังบางคนไม่ได้รับการฝึกอาชีพ ขาดวิทยากรฝึกอบรม มีเพียงการบรรยายแล้วฉายวิดีโอทัศน์ให้ชม ขาดการปฏิบัติจริง

5.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดอ่างทอง

1. ควรให้การฝึกอบรมวิชาชีพในเรือนจำ เปิดการฝึกอบรมโครงการที่สินค้าผลผลิตมีความต้องการของตลาด สินค้าอุปโภคในชีวิตประจำวัน เช่น วิธีการทำสบู่ ผงซักฟอก ยาสระผม

2. ควรเชิญบุคคลภายนอกที่ประกอบอาชีพโดยตรง ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์จากนอกเรือนจำมาฝึกอบรม

3. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมที่หลากหลายและสามารถใช้ได้จริงเป็นรายได้เพื่อประกอบอาชีพเพื่อที่จะเพิ่มโอกาส ช่องทางในการปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตให้ดียิ่งขึ้น และสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเองและครอบครัวได้

4. ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประสานงานอย่างบูรณาการในการจัดหางานเพื่อสร้างอาชีพในลำดับต่อไป อีกทั้งควรสร้างขวัญกำลังใจให้เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังโดยให้ได้รับเงินปันผลแก่เจ้าหน้าที่และเงินรางวัลแก่ผู้ต้องขังอย่างเหมาะสม

6. การอภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่เป็นข้อค้นพบที่สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคการฝึกอาชีพผู้ต้องขังขณะได้รับฝึกอบรม กรณีศึกษา เรือนจำอ่างทองปัญหาที่เกิดขึ้นคือข้อจำกัดของอุปกรณ์ เครื่องมือ เช่นการสานริบบิ้น สอดคล้องกับทัศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปูกระเบื้องพื้นกรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ที่ผลการวิจัยพบว่าอุปสรรคการฝึกอบรมวิชาชีพด้านกฎหมาย หรือระเบียบที่เอื้อต่อการฝึกอบรมด้านอาชีพยังเป็นข้อจำกัดสำหรับผู้ต้องขังเนื่องจากการฝึกอาชีพจำเป็นต้องพัฒนาผู้ต้องขังให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในอาชีพ รวมไปถึงข้อจำกัดในเรื่องของสถานที่ อุปกรณ์ ระยะเวลาการฝึกอาชีพ (วิบูลย์ จันทรหมื่น และคณะ, 2561)

2. ผู้ต้องขังมีความกังวลการที่จะกลับไปสู่สังคม การยอมรับทางสังคม การกลับไปสู่สังคมแบบเดิม เนื่องจากระยะเวลาต้องโทษมีเวลานาน สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของผู้ต้องขังในเรือนจำโครงสร้างเบา และประเด็นทางด้านผู้ต้องขังคุณสมบัติของผู้ต้องขังในรุ่นแรกของโปรแกรมอยู่ในหลักเกณฑ์การพักการลงโทษ ซึ่งถือว่าได้ผลออกมาในแนวโน้มที่ดีและมีอัตราการกระทำความผิดซ้ำน้อย แต่อนาคตจะให้ผู้ต้องขังใกล้ชิดอยู่ใน

ทุกกลุ่มได้เข้าสู่โปรแกรมนี้ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านสังคมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ยากการควบคุม หากออกไปสู่สังคม เจอสภาพแวดล้อมเดิม อาจทำให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก จึงนำมาสู่แนวทางการพัฒนา (กรวรรณ คำกรเกตุ, 2559)

3. โครงการฝึกอาชีพในปัจจุบันไม่มีความหลากหลายและยังไม่สามารถนำไปใช้เป็นอาชีพหลักได้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษาสรุปว่าผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีความต้องการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทองมีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกวิชาชีพและด้านการพัฒนาจิตใจ (ปิยะพงศ์ ลองเย็น, 2559)

4. การฝึกอาชีพหากสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ต้องขังในการสร้างรายได้หลัก สามารถที่จะคืนคนดีสู่สังคมได้ และเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขัง สอดคล้องกับขั้นตอนและกระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังยาเสพติดในรูปแบบโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองราชทัณฑ์ให้สถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานีกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดให้สถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานี โดยพิจารณาพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษเข้ารับการฝึกอบรมใน 5 หลักสูตรอย่างเข้มข้นประกอบด้วยด้านการเสริมสร้างระเบียบวินัยด้านการพัฒนาจิตใจด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการฝึกวิชาชีพระยะสั้นและด้านการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยหลังจากนั้นจึงเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษเพื่อคืนคนดีกลับสู่สังคมและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข (พายุวัฒน์ อรัญภูมิ, 2558)

5. ข้อเสนอแนะควรเปิดการฝึกอบรมโครงการที่สินค้าผลผลิตมีความต้องการของตลาดจะสามารถใช้ได้ใช้ไปประกอบอาชีพได้ในชีวิตจริงสอดคล้องกับความคาดหวังต่อโครงการอบรมฝึกวิชาชีพเพื่อการประกอบอาชีพหลังพ้นโทษในสถานสถานหญิงชลบุรี ซึ่งพบว่าบริบทสถานสถานหญิงเชียงใหม่ เป็นเรือนจำที่ควบคุมผู้ต้องขังหญิงล้วนรองรับผู้ต้องขังได้มากที่สุด 3,583 คน มีภารกิจหลักคือ ควบคุมผู้ต้องขังหญิงคดีระหว่างพิจารณากำหนดโทษประหารชีวิตอบรมแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม มีสถานฝึกวิชาชีพที่เรือนจำชั่วคราวกลางเวียง ตั้งอยู่เลขที่ 100 ถนนราชวิถีตำบลศรีภูมิอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่เปิดให้บริการนวดไทยแก่บุคคลทั่วไป ทำให้มีผู้เข้าใช้บริการจำนวนมาก การที่กรมราชทัณฑ์มีนโยบายประกาศให้เป็นเรือนจำเฉพาะทางด้านการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง (Thai Massage Academy) ในโครงการ Give And Gain In Wall สร้างรายได้ให้ผู้ต้องขังระหว่างถูกคุมขัง และมีเงินออมไว้เป็นทุนเริ่มต้นในการออกไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นหลังพ้นโทษ (เยาวณา เชื้อเมืองพาน, 2564)

7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการดำเนินนโยบายโดยมุ่งเน้นความร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และเอกชน เช่น กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการดำเนินนโยบายเชิงปฏิบัติการอย่างบูรณาการ ให้ความสำคัญในรายละเอียดของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่การสรรหาหลักสูตรการฝึกอบรม การเตรียมแผนการอบรม การฝึกอาชีพ และการรองรับอาชีพหลังจากที่พ้นโทษ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง เช่น จัดฝึกอบรมการอบรมนวดแผนไทย และเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังลงทะเบียนไปทำงานในต่างประเทศ

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการ ติดตามผล เก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของทุกๆโครงการอบรมเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึง SWOT ให้เกิดการป้องกันปัญหา และ พัฒนาเป็นแม่แบบของโครงการต่อไป

2. ควรมีการประชาสัมพันธ์การรณรงค์ ผู้ต้องขัง ถึงประโยชน์ที่จะได้รับนอกเหนือจากการใช้เวลาในเรือนจำให้มีประโยชน์เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมฝึกอบรม

3. ควรสร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง เช่น เงินปันผลแก่เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังอย่างเหมาะสม
4. ควรต่อยอดอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เช่น การวางแผนไทยการชงกาแฟ
5. ควรมีโครงการอบรมการตลาดออนไลน์ เพื่อเพิ่มโอกาสการขายสินค้า/บริการ

7.3 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยนี้ ศึกษาเพียงขอบเขตการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำอ่างทอง เพื่อลดปัญหาการเกิดก่ออาชญากรรมซ้ำ และลดจำนวนผู้ต้องขังล้นเรือนจำ จึงควรมีการศึกษาการขอบเขตการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรณีศึกษา เรือนจำอ่างทอง กรณีศึกษาในเรือนจำอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา และ นำมาหาแนวทางแก้ไข และพัฒนา ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการบูรณาการการดำเนินงานเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

8. เอกสารอ้างอิง

- กรวรรณ คำกรเกิด. (2559). *แนวทางการพัฒนาโปรแกรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของผู้ต้องขังในเรือนจำโครงสร้างเบา*. (วิทยานิพนธ์). คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม. (2565). *อัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในช่วงปีงบประมาณ*. สืบค้นจาก <http://www.correct.go.th/recstats/index.php>
- กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม. (2566). *เกี่ยวกับกรมราชทัณฑ์*. สืบค้นจาก <http://www.correct.go.th/recstats/index.php>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2560). *เบเกอรี่เรือนจำจังหวัดอ่างทอง ฝึกอาชีพสร้างความออร่อยหลังพ้นโทษ*. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/local/central/1082214>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). *ร.มว.ยธ. เผย 4 โครงการ ฝึกอาชีพผู้ต้องขัง สร้างงานเลี้ยงครอบครัวลดทำผิด*. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/1985232>
- ไท วัฒนา. (2564). *แนวทางการนำผู้ต้องขังคืนสู่สังคมเพื่อให้ดำเนินชีวิตได้ตามปกติ*. สืบค้นจาก <https://researchcafe.org/social-reintegration/>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564). *โควิด-19 ฉายภาพ "คนล้นคุก" ความยากด้านสาธารณสุขในเรือนจำ ถ้ายิ่งแก้ปัญหาก็ปลายทาง*. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/online/section/detail/9640000047086>
- พายุวัฒน์ อรัญภูมิ. (2558). *การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังติดยาเสพติด : กรณีศึกษา ทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, กรุงเทพฯ.
- พงษ์ศักดิ์ ปัตถา. (ม.ป.ป.). *การฝึกทักษะวิชาชีพและการจ้างงานผู้ต้องขัง*. สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2168
- พนิดา นิลอรุณ. (2557). *การวิเคราะห์โครงการพัฒนาฝีมือแรงงานและส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ต้องขังโดยความร่วมมือระหว่างกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมและบริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด (มหาชน)*. *วารสารวิชาการ ฉบับมนุษยศาสตร์และศิลปะ*, 1(7), 671-683.
- เยาวณา เชื้อเมื่อนพาน. (2564). *ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- วิบูลย์ จันทรมณี และคณะ. (2563). *ทัศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการบุกระเบื้องพื้น : กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง*, 9(2), 24-37.

- ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม. (2564). *หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศ เพื่อการทำงานของสมาชิกรัฐสภา*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ปิยะพงศ์ ลองเย็น. (2559). *ความต้องการพัฒนาด้านเองของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอ่างทอง*. วิทยาการจัดการ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธัญวัฒน์ อีพุดม. (2560). *เข้าถึงจิตใจ 'อาชญากร' ด้วยแนวคิด 'อาชญาวินัย' สันทนากับ อ.ธรรมาธิราช บวรนนท์กุล*. สืบค้นจาก <https://thematter.co/social/understanding-the-criminal-minds/41183>
- ศูนย์บริหารข้อมูลตลาดแรงงานภาคเหนือ. (2562). *บุคลิกภาพและทักษะทางอาชีพของผู้ใกล้พ้นโทษและความต้องการจ้างงานของนายจ้าง กรณีศึกษา : เรือนจำกลางลำปาง*. กองบริหารข้อมูลตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน.
- อริสา สารอง. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางชลบุรีที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูโดยการฝึกวิชาชีพ*. สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทัศน์ไทย, 8(2), 203–215.
- อัศกร รอดศักดิ์. (2563). *สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์). คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- Kanittakul, S. (2022). *ปัจจัย ถักแห เย็บรองเท้า ฯลฯ การฝึกอาชีพในเรือนจำนำมาใช้ได้จริงไหมหลังพ้นโทษ*. สืบค้นจาก <https://thematter.co/social/vocational-training-in-jail/166828>